

ARNHEMSOHE

COURANT.

Zaterdag

den 13 Junij.

BERLYN, den 9^{den} Junij.

Gisteren morgen hadden de alhier aanwezige Prinsen, de zoons van den Koning, zich naar Frankfort aan den Oder begeven, om aldaar hare Majesteit de Keizerin van Rusland af te wachten. Zijne Majesteit de Koning had zich, met Hooftstedszeifs dochters, tot hare ontvangst naar Friederichsfeld begeven. De vreugde over het wederzien der doorluchtige dochter werd bij Zijne Majesteit en de koninklijke familie nog verhoogd door de onverwachte aankomst van Z. M. den Keizer van Rusland en Zijne Keizerl. Hoogh. den erf-grootvorst. De doorluchtige reizigers zijn gisteren avond om 7^{1/2} uur te Berlijn aangekomen. H. M. de Keizerin van Rusland was gezeten in het rijtuig, waarin Z. M. de Koning, en hare Koninkl. Hoogheden de erf-grootvorstin van Mecklenburg-Schwerin en Prinses Frederik der Nederlanden zich bevonden; Z. M. de Keizer van Rusland in het rijtuig, waarin zich Z. K. H. de Kroonprins bevond.

PARYS, den 8sten Junij.

In ten der dagbladen vindt men, ten bewijze hoe onderscheidene departementale raden nog in den geest van het vorige ministerie zijn zamengesteld, het volgende aangevoerd:

De algemeene raad van het departement der Monden van de Rhone heeft met tien tegen negen stemmen besloten, de oprigting van geestelijke genootschappen te verzoeken. De raad van het departement Ille-et-Vilaine is wat verder gegaan en heeft de oprigting van een zeker getal arrondissement-collegien verzocht, die geheel ter beschikking van de bisschoppen zouden staan; terwijl dezelfde raad daarbij heeft verklaard, geen gevolg te kunnen geven aan het voorstel van den minister van het onderwijs, om scholen ter vorming van onderwijzers voor de lagere scholen op te richten. De raad van de Somme heeft nog duidelijker gesproken en zijn innig leedwezen over de opheffing van het geesticht der jezuiten te St. Acheul te kennen gegeven. Anderen hebben zich over het verspreiden van slechte boeken beklaagd. Welke zijn die boeken, waargegen? Zijn er geen procureurs-generaal genoeg om ze te vervolgen? Onder de oude regering werden vele slechte boeken gedrukt, de zoodanige, dat de boekverkoopers, die ze thans herdrukten, hunnen ondergang zouden betrekken; maar de slechte boeken, die de departementale raden bedoelen, zijn waarschijnlijk het Charter, de Bijbel en het Evangelie, dat de missionarissen onlangs hebben laten verbranden. — De algemeene raad van Eveijron heeft strenge maatregelen tegen de drukpers gevraagd, onderscheidende andere, dat de registers van den burgerlijken staat in handen der geestelijkheid moeten komen. Dezelfde raden staan overal de belangen der hooge geestelijkheid voor, maar bemoeijen zich geenszins met de kwijting van den handel en de nijverheid; zij vragen steeds nieuwe bisschoppelijke paleizen, en hebben in 1827 onstrent vijftien honderd duizend franken voor de bisschoppen en groot-vicarissen afgezonderd, maar geen centime voor de oude hulpbehoevende priesters. In de Ardennes geeft men 44,000 franken voor de hooge geestelijkheid, en slechts 18,000 franken voor de wegen; in de Eure-et Loir 73,450 fr. voor toelagen aan de geestelijkheid en 35,476 voor de wegen; in de Charente 21,000 fr. voor den bisschop en zijn seminarie en 12,080 fr. voor de wegen enz. Om het werk te voltooien, hebben zich onderscheidene departementale raden openlijk tegen de koninklijke ordonnantien betrekkelijk de geestelijke scholen verklaard.

— De graaf van Montlosier heeft, in een onlangs uitgekomen werk « Over de geestelijke magt in Frankrijk » trachten te betoogen, dat deze magt hedon ten dage bijna dezelfde is als in oude tijden. Indien zij, zegt hij, vroeger de koninklijke majesteit, na ze hare kroon en haar gewand te hebben doen affeggen, in een boetkleed voor haar liet nederkruipen; hoe zij naar in latere tijden mede van alles ontdaan den volke voorgesteld en over zinnelijke plegtigheden trachten aan te toonen, dat de katholieke Koning de schepter en kroon van den priester ontvangen. Ambrosius, kerkvader van Milan, zeide, vervolgt de graaf, dat de kroon en diadoem der vorsten bij den midder der bisschoppen zoo veel was als de lister van het lood bij deus van het lood. De hoogmoed der vergelijking vindt men weder in de boeken en redevoeringen van alle voorstanders der nieuwe aanmatigen van de geestelijke magt. De grondstellingen van Gregorius VII en Bonifacius vindt men in de boeken van de de Maistres en de la Mennais en in de mandementen van meer dan eenen bisschop op nieuw voorgedragen. Men predikt daarin

openlijk, dat het de eenige pligt van de wereldlijke magt is, om aan de kerkelijke, den priester, den bisschop en den paus, den sterken arm te leenen. — Zoo de tijd nog niet wedergekomen is, zegt de graaf verder, toen de testamenten in tegenwoordigheid van eenen pastoor moesten opgemaakt worden, toen de bisschoppen allen van regtswege executeuren testamentair waren, toen het als eene misdaad werd beschouwd te sterven zonder iets aan de kerk te hebben gemaakt; zien wij echter reeds den tarief voor de begrafenis-plegtigheden ingevoerd en de gebeden weeten voor hen die ze niet betalen kunnen. Begraaf een kind in den zand zede voor eenigen tijd de pastoor Labonde tot een armen man, die eenige droppels wijwater kwam verzoeken voor eenen zoon, die hem ootvallen was. — De absolutien en indulgentien waren voor de geestelijkheid eene even milde bron van rijkdom, als de testamenten, en die bron wordt ook, op de stem der missionarissen en door den invloed der congregatie, weder geopend. Een schrijver, die met deze belasting wel bekend schijnt te zijn, begroot de opbrengst daarvan, over 1828, op tachtig millioen. In de briefwisseling der oude bisschoppen vindt men, dat een hunner aan zijnen ambtsbroeder schreef: « Gij weet, dat, als wij « van onze heetelingen eenige stukken lands bekomen, wij de penitentie « naar mate van het geschenk verminderen. » En in eenen anderen brief: « Ik heb een onzer ambtsbroeders gekend, die als de tijd van de concilien « kwam, zich verheugde als hij de aanadering van den oogst, en een « delingen had om hem van ginds en herwaarts geld aan te brengen. » De briefwisseling onzer bisschoppen is misschien zoo onnoozel niet, zegt de graaf; maar wij hebben brieven van zekere pastoors, die in denzelfden trant geschreven zijn. — Naarmate het christendom zich uitbreidde, vervolgt hij, namen ook de verdichtselen toe. Wilde men de beeldendienst bevorderen, dan werd op het concilie van Nicee het verhaal opgemaakt van een te Berijte voorgevallen mirakel, gelijk men in onze dagen het verhaal van het kruis van Migné en de raaf van Logé van den leerstoel ontfondigd heeft. Ook is het niet van luden, dat de volken en de wereldlijke magt weerstand bieden aan die woelingen, welke ten doel hebben om van het katholieke Europa een groot moniken-klooster te maken, waarvan de Paus tevens de prior en de onbepaalde monarch zou wezen.

De graaf van Montlosier is van oordeel, dat er geene wienwe wetten noodig zijn, om de heerschzucht der geestelijkheid te beteugelen; maar dat de bestaande slechts behoeven uitgevoerd te worden; en zegt, dat het meer dan tijd is, om daartoe handen aan het werk te slaan, vermits de klagten onder het volk over de slapheid der regering in dezen steeds algemeener en bitterder worden.

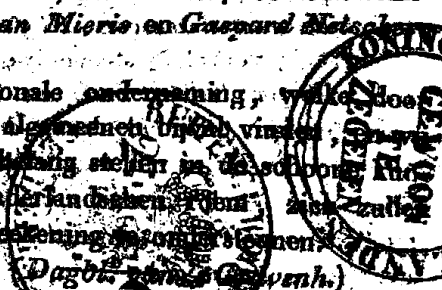
BRUSSEL, den 9^{den} Junij.

Het nieuwe dichtstuk van de heeren *Barthelemy* en *Mery*, getiteld *le Fils de l'homme*, is ook te Brussel bij den boekverkooper *Tarlier* uitgekomen.

's GRAVENHAGE, den 9^{den} Junij.

De heeren *Desquerrois* en *Comp.*, te Amsterdam, hebben het voornemen opgevat, om, met goedgunstige bewilliging van Z. M. den Koning, de voornaamste stukken van het Koninklijk kabinet van schilderijen dezer residentie, in s'eendruk uit te geven, onder den titel van *Koninklijk museum van 's Gravenhage*. Dit belangrijk werk, hetwelk aan H. M. de Koningin wordt opgedragen, zal bestaan uit zestig platen, verdeeld in twintig afleveringen, die van twee tot twee maanden elkander zullen opvolgen. Bij deze platen zal een Nederlandsche en Fransche tekst gevoegd worden, gedrukt op best velin papier, terwijl men zich voor de platen van Chineesch papier zal bedienen. De inteskenprijs van elk cahier is bepaald op zes gulden vijftig centen, te betalen bij de aflevering; tot de zesde aflevering zal men het voordeel van den inteskenprijs kunnen genieten, doch te beginnen met de zevende, zal die prijs verhoogd worden. De eerste aflevering, welke bij den heer *Immerseel*, als belast met de uitgave in deze stad, voorhanden is, bestaat uit platen naar schilderijen van *Gerard Terburg*, *Frans van Mieris* en *Gaillard Metsu*, waarvan de uitvoering zeer fraai is.

Wij twijfelen niet, of deze echt nationale onderneming, welke door Z. M. krachtadig is aangemoedigd, zal algemeene instemming vinden, en ons verzekerd, dat allen, die belang stellen in de verbetering van den vaderlandseken naam, zullen bejveren, om dit werk door hante inteskenprijs te laten voortgaan.

ARNHEM, den 12den Junij.

Een Russisch legerberigt, gedagteekend uit de legerplaats voor Silistria, den 29sten Mei, behelst het volgende:

« De belegerings-operatie zijn reeds begonnen, en in den nacht van den 26sten op den 27sten is reeds de eerste paralel getrokken. Over het algemeen verontrust de vijand de werken slechts zeer weinig. Intusschen beproefde hij in den nacht van den 27sten op den 28sten een' vrij ernstigen nitval, die hoofdzakelijk op onzen linker vleugel gericht was. Hij werd echter met verlies teruggedreven.

« De admiraal Greigh heeft berigt gezonden, dat het den kapitein Skaloffskij, dien hij van zijne vloot met een eskader afgezonden had, om bij den mond van den Bosphorus te kruisen, gelukt is, onder het vuur van de batterijen van het fort Pendarclia zelf, een schip van 60 stukken te verbranden, dat eerst onlangs was gebouwd, en op hetwelk men bezig was de masten op te rigten. Deze gebeurtenis, gepaard met de wegneming van verscheidene vaartuigen, die den kusthandel met Konstantinopel dreven, moet op het gedeelte der Anatolische kust, welke aan de hoofdstad grenst, schrik verspreid hebben.

« De generaal Roth is bezig, de bijentrekking van zijn korps voor Koludski te voleindigen. De groot-vizier houdt zich in zijne legerplaats van Schumla opgesloten, en heeft slechts eene voorhoede te Bulanik.

Mengelwerk.

AERSCHOTSCH E BRIEVEN.

II.

Door het plaatsen van mijnen brief over de redevoering van den graaf, hebt gij alle patriotten grootelijks verplicht en ook mij een bijzonder genoegen gedaan. We zijn vrij Nederlanders en beginnen de galomannie moede te worden; het is echter niet genoeg, dat wij wederom onafhankelijk willen wezen van vreemden dwang, maar voor de jonkheid en voor sommigen, die altijd Fransch klappen en met den neus in de Fransche gazetten zitten, is het ook goed dat dit van tijd tot tijd eens gezegd wordt. Ik zeg u het wel zoo fraai niet als het zou moeten zijn, om grooten indruk te maken, doch het doet toch altijd iet, het brengt tot nadenken, en kan misschien een dwalenden, maar eerlijken Vlaming terug voeren.

Met dat dubbel oogmerk zal ik voortgaan, u, mijne heeren, mijne gedachten mede te deelen over eenige zaken, ons lieve vaderland betreffende; waar het zake, dat het u verveelde, of dat het uw geboorteden niet en geviel, schik mij dan den brief maar terug en ik zal ophouden; op alle manieren moogt gij mijnen regten naam niet veropenbaren. Er vinden zich hier driftelingen, die zeer tegen den Koning zijn, en het mij ten kwade meenen, dat ik de petition aan ons Staten-Generaal niet heb willen teekenen; en zoo die mannen te weten kwamen, dat ik het was, die de waarheid op papier stelde en liet drukken, zij zouden mij in mijn kleinen stiel nog benadeelen, of wel zij zouden de mennigte doen gelooven, dat ik gunst zocht bij het gouvernement, 't geer nogtans onwaarachtig is.

Nu zullen wij den draad weder opvatten, en nog een keer zien hoe men de moedertaal in Brabant zoekt te verdringen.

Bemerkt dan in de eerste plaats wat de graaf van de vrouwen zegt: *jamais*, zegt hij, *le hollandais sera parlé par les femmes*, en wat verder: *la langue nationale c'est la langue des grandes institutions etc.* En om dat nu onze vrouwen wel eens Fransch praten, om dat de Staten-Generaal slechts exempels geven, in dat opzigt; om dat men in Brussel openbare lessen laat houden in het Fransch; om dat men sedert de vaderlandsehe regering niet dan Fransche boeken drukt, daarom zou het Fransch onze taal wezen. — Ba, neen, 't heeft wel ietewat schijn, maar 't is nogtans zoo niet; 't is er mede zoo als met de statistiek van *Monsieur Quarré*; wanneer men er op peinst, en redeneert als een goed filosoof, dat verdwijnt het als damp en rook. — Het is een factum, dat onze Vlaamsche vrouwen Vlaamsch spreken in alle omstandigheden van het dagelijksch leven; bij plechtige gelegenheden, op bals en concerten, is het iet anders, dan gaan ze van den regel af, dan wordt er al eens zoo iet verloren en vergeten, en dan is de eer van ons liefelijk Vlaamsch met veel andere dingen in gevaar; dan komen de cavaliers en maken allerlei dienaars en complimenten, die, zeggen zij, beter in 't Fransch gaan dan in onze moedertaal, per exempel: *bon soir madame comment va la chaleur?* zoo als ik nog dezer dagen gehoord heb, met eigen ooren, *très bien monsieur e vous, ill fait comme cheaut* enz. enz. — In de grote wereld, vooral in steden zoo als Brussel, Antwerpen, Gent, gaat dat het beter; *sapez vous* en honderd andere zotte spreuken van dien aard getuigen toch ook daar, dat het Fransch onze taal niet is, en de vrouwen er zich even moeijelijk in bewegen kunnen als in de *à la modiche cordelien*; die met *neige balaines* het hart beklemmen. Het kan zijn dat enkele extra grote danzen, waarmede de graaf verkeert, minder *leutes* maken; want die princessen zijn dan ook minder Nederlandsch

dan onze Vlaamsche meisjes. — *Il n'est pas moins vrai*, zal mijnheer Aerschot zeggen, *qu'en société il est de bon ton de parler français, et que les femmes préfèrent cette langue de beaucoup.* Zoo men dat *les femmes* maar niet toepast op alle Vlaamsche vrouwen, dan heeft de man geen ongelijk; het en bewijst evenwel niet een zier tegen de algemeenheid, tegen de nationaliteit van het Nederlandsch; het bewijst simpel dat het voorbeeld der groote wereld ten kwade werkt op onze anderzins zoo kloeke burgerij, en het alzo meer dan tijd is geworden om haar te waarschuwen. — Zij handelt al dikwijls uit onnozelheid en zonder erg of list, zij geeft de kinderen veeltijds eene Fransche opvoeding, alleen om dat alzo gehandeld wordt door de magistraten en de heeren van de wet; maar, mijnheeren, nu ze beginnen te dwingen en met zulke slechte redenen tegen het Vlaamsch durven opkomen, nu zullen de oogen wel open gaan; nu begint een ieder eerlijk man te gevoelen, dat hij toch een Vlaamsch hart heeft, en daarvan beloof ik mij veel goeds. — De regering moet intusschen wat beter op letten; want de geboden van den Koning worden al dikwijls overtreden, iet dat in een land van goede justitie niet en zou mogep zijn. — Voor het onderwijs heeft de regering veel gedaan, maar nog niet half genoeg om doel te treffen; en, wat meisjes-scholen betreft, die zijn extra ordinairelijk slecht — te plat oud Vlaamsch voor treffelijke burgers, of wel te Fransch voor ons Nederlanders. — De grooten zorgen wel, dat er geen andere bij komen; wanneer men nu tusschen de beide soorten een keus moet doen, dan neemt men al dikwijls de laatste, en voert zijn kinderen alzo met eigen hand in het verderf. Het spreekt van zelf, dat een groot deel Franschen in dat werk gebruikt worden en het inkankerend kwaad overal zoeken voedsel te geven. — Waar zij slechts eenigen invloed hebben, daar schoenen zij alle zaken op een Fransche leest, en, als de burgerij vervolgens in nauwe schoenen komt aanstommelen, dan zegt mijn heer de graaf, *vous voyez bien ses gens sont bien chaussés, ils dissent à merveille, ce sont parbleu des français.* — Maar nog iet van het onderwijs, het is wel bekend dat dit altijd zeer slecht was, in geheel het Belgenland. — De beste tijd was die van Justus Lipsius, en Justus Lipsius schreef een boek over de mirakelen van ons lief vrouw van Hal. Waar die beginnen, zegt waterbaen, daar is mijn geloof aan het einde, en ik peins, in die materie, just als de poët. — Ik ga nog verder en zeg, dat Justus Lipsius, *cum suis*, het eigenlijke volksonderwijs veel eer hebben tegen gewerkt dan bevorderd. — Justus Lipsius was een geleerde man, en in zijn tijd bloeide de klassieke litteratuur, *grote en kleine* wel voort. Onder Oostenrijk en Frankrijk viel de studie der *antiquiteit*, onder dat de nieuwe geleerdheid daar voor in de plaats kwam; 't volk werd van dom nog dommer; de lichten waren overal uitgeblazen, en de jesuiten liepen met de plak in het ronde. Onder Napoleon hadden de jesuiten, dat is waar, niet extra veel te zeggen, maar toen hadden wij prefecten, en dat komt alzo wat op het zelfde neer. De drijfveer was verschillend, maar het resultaat was toch altijd onderdrukking van den nationalen geest, erkenning en aanbedding van vreemde oppermagt.

Op al die tirannij volgde nu een onverwachte uitkomst. — Daar komt een Prius van Oranje, een Koning over al ons provinciën, Holland en Brabant is weder een, seffens spreekt men van verdraagzaamheid, er worden scholen opgericht en de kinderen stromen er naar toe. — Sommige geestelijken waren daar schrikkelijk tegen, maar de verstandigsten konden het goed en repeteerden zels *met de Spa A met de Slee B* enz. enz.

De aanzienlijken van het land vonden de verspreiding van het onderwijs in het geheel niet slecht, maar poogden er terstond een Fransche rigting aan te geven en begonnen terstond van hooge scholen, academiën en andere etablissementen te spreken, die zij altemaal op een Fransche voet wilden hebben; 't geschiede grootendeels naar hun zin en dat zij nu die *grandes institutions*, waarin men Fransch spreekt, en die men aanhaalt, om te bewijzen dat het Fransch onze moedertaal is: — gelief nu een keer op het oog te houden, dat al die nieuwe half Fransche half Nederlandsche inrigtingen moest alle knippen, en nimmer te Brussel geen lehoorders kan vinden voor de professoren van het Musée, *ou tout se fait dans la langue de la civilisation.* Wat proeveert dat dan? Het is echter een goed begin zeggen de vrienden van den graaf, die kleine struiken zullen wel wortel schieten, wel wasschen, wel vruchten dragen. Ongetwijfeld, men zal, zoo voortgaande, ons natie wel verbeteren, maar het is nu den oogenblik nog niet om ons voor geheel Europa ten toon te stellen, en triomfantelijk uit te roepen: *que le français est la langue nationale.* Niet alle Fransche inrigtingen, waar men zich tot staving van dit gezegde op beroept, wil ik hier bij brengen; zeker is het, dat zij, onder begunstiging eener zekere partij, eerst nieuwlings zijn opgekomen, en dus wel bewijzen kunnen wat die partij wil, geenszins, dat het volk zijn taal verlaten heeft.

Aan de Redactie.

Niet op mij van toepassing rekenende de uitspraak van den, met zoo veel lof in uw dagblad vermelden, schrijver: *Over volkgeest en bar*

gezin, « dat de Hollanders met nationaliteit niet rijkelijk bedeeld zijn en « publieken geest bijna niet bezitten; » heb ik integendeel, in den beperkten werkkring, waarin ik geplaatst ben, steeds getracht tot rigtsnoer van mijn gedrag te stellen de regel, welke ik sedert, in weinige, maar zinnige woorden, heb uitgedrukt gevonden op blad. XVII der voorrede van het werk: *Over de staatkundige verlichting der Nederlanders* door Mr. S. JZ. WISELIUS, « dat men, op het voorbeeld van onzen geëerbiedigden Koning, WILLEM DEN WYZE, behoort te streven alleenlijk « naar hetgeen vóór ons is, één in bedoelingen, één in wil tot het prijzenswaardige en goede.»

Aan deze beginselen is mijne voorlezing: *Over de voortreffelijkheid van de grondwet der Nederlanden, beschouwd als middel ter aanwreking van den Nationalen geest in ons vaderland*, welke zonder bijvoeging van mijnen naam, in de WEGSCHAAL voor 1825 No. 2, is opgenomen, haren oorsprong verschuldigd; en geene andere redenen hebben mij bewogen, om onlangs eene petitie voor de JURY aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan te bieden, welke, hoezeer op den 7den April 1829, (den dag waarop de discussien over dezelve in het comité-generaal zijn geopend) in handen van den president dier Kamer gekomen, eslater eerst, na den afloop van die discussie, in de eerstvolgende openbare vergadering is ingediend, en dus het oogmerk gemist heeft, 't welk ik mij had voorgesteld om het onderzoek van deze gewichtige zaak tot kalmer oogenblikken te verschuiven.

Daar de eerst genoemde schrijver, het voorstaan van de JURY, aan het doordringen van *Fransche beginsels* gelieft toe te schrijven, — uitdrukkingen, waarmede men bij sommige leden meent alles voldongen te hebben, doch die wel het allerminste op deze instelling van toepassing zijn, en welke het dus van belang blijft met ernst tegen te spreken, — houde ik mij onledig, naar de mate van het licht, dat aan mij gegund is, de JURY in een opzettelijk betoog te verdedigen, waarbij ik tevens het voorname heb te voegen, eene beschouwing van die staatkundige beginselen, welke, onder eene constitutionele regering, gelijk ook de Nederlandsche is; boven tegenspraak behooren verheven te zijn.

Terwijl ik intusschen niet gaarne, door overhaasting, te kort wilde komen in dat betoog, hetwelk ik mij heb voorgesteld door den druk gemeen te maken, doch middelerwijl mijn belang vordert, den indruk weg te nemen, welke de menigte gewoonlijk ontvangt van den genen, die het laatst gesproken heeft, vooral wanneer die zoo wél spreekt als de schrijver: *Over Volksgeest en Burgerzin*; heb ik het raadzaam geoordeeld, die petitie aan u toe te zenden, en voor dezelve, even als voor dezen brief, eene plaats in uw belangrijk Dagblad te verzoeken.

Niets zal mij aangenaamer en streelender zijn, dan te bemerken, dat u, even als ik, is het dan spade, ook mijne zwakke pogingen iets zullen hebben toegebragt om den band, welke de staatkundige vereeniging van de Nederlandsche gewesten tot één grondwettig koninkrijk te zamen bindt, meer en meer te versterken, waartoe de grondwet alleen, wanneer zij algemeen, in haren geest en in hare strekking, getrouwelijk wordt gehandhaafd, de zekerste en veiligste middelen aanbiedt. Want eenmaal zal men algemeen de waarheid moeten erkennen van de uitspraak van den graaf VAN HOGENDORP: « Wie de grondwet voorstaat, helpt de nationale vrijheid bewaren. Wie de grondwet voorstaat, helpt het koninklijk gezag bewaren. Het koninklijk gezag en de nationale vrijheid zijn gevestigd door de grondwet. Uit beide dezelve, grondwet en koninklijk gezag, kan ten allen tijde de nationale welvaart op groenen. De kunde in 's lands belangen neemt dagelijks toe; het nut en de noodzakelijkheid van goede keuzen voor de hooge en lage vergaderingen wordt dagelijks meer gevoeld. En daarmede kan het niet missen, of er zal eene openbare meening, een nationale zin geboren worden.»

Bij den wensch, dat uw Dagblad de overtuiging hiervan meer en meer moge verspreiden, voege ik de verzekering van mijne hoogachting.

Haarlem, den 4den Junij 1829. W. H. VAN VOORST.

Kopie AAN

DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Edel Hoogde Heeren!

Geest met mij te kennen Mr. WILLEM HENDRIK VAN VOORST, regter in de rechtbank van eerste aanleg, zitting houdende te Haarlem.

(procurator-generaal, staatsadvocaat-generaal);

dat de deliberatien over de JURY, welke op dit oogenblik bij U Edel Mogenden aangehangig zijn, in een hooge mate zijne aandacht hebben getrokken, en hij derzelver beslissing met toenemende belangstelling te gemoet ziet;

Dat hij het nimmer gewaagd zoude hebben, zijn bijzonder gevoelen, over het nut van eene instelling n. te brengen, welke niet alleen de ondervinding van naburige Rijken voor zich heeft, en door de grootste staatsmannen en geleerden boven gegrondde tegenspraak is gesteld, maar welke vooral bij eenen constitutionelen regeringsvorm, waaraan wij het voorrecht hebben te leven, zoo uitermate bevorderlijk is tot aanwreking van den publieken geest, welke zich in eene algemeene belangstelling in de openbare zaken behoort te vertoonen;

Dat hij, echter, de ondervinding raadplegende, erkennen moet, dat die

belangstelling in de openbare zaken, en gevolgelijk dien publieken echt constitutionelen geest, niet overal in die mate bij ons gevonden wordt, als hij wel zoude wenschen: dat die belangstelling evenwel algemeener wordt en zich nog meer naar buiten zoude vertoonen, wanneer men, in onze zoogenaamde noordelijke provincien, meer gewoon was zijne denkbeelden en gevoelens door middel van de drukpers te openbaren;

Dat die opmerking hem vooral op dit tijdstip op eene onaangename wijze heeft getroffen, daar het de vrees bij hem heeft opgewekt, dat het bijna algemeen stilzwijgen over deze aangelegenheid, in het noordelijk gedeelte van ons Rijk, het vermoeden zoude kunnen versterken, als of de rechtspleging door gezworenen aldaar veracht en weinig noodzakelijk werd gerekend;

Dat deze gevolgtrekking noglans in alle deelen onjaist en onwaar zoude wezen, daar ook in die provincien hoogsteerbiedwaardige mantien hun gevoelen, ten voordeele van die instelling, door den druk hebben kenbaar gemaakt, waaronder het genoeg is te verwijzen tot den graaf VAN HOGENDORP, in zijne *bijdragen tot de huishouding van staat*, VIIIste deel 1ste stuk, blad. 75 en 76, en de heeren Mr. J. D. MEIJER en H. W. TYDEMAN, in hunne *Briefwisseling van eenige regtsgeleerden over de aanstaande Nederlandsche Wetgeving*, op zeer vele plaatsen, maar vooral in het 6de stuk, uitgegeven te Lejden 1819; (1)

Dat het denkbeeld, dat, wanneer bij het wetboek van strafvordering, 't welk aan U Edel Mogenden onderzoek is onderworpen, de JURY niet mocht worden opgenomen, de hoop om deze echt constitutionele instelling te bezitten, voor langhe tijd, zoo niet voor altoos, voor ons zoude verloren zijn, hem heeft aangespoord zich tot U Edel Mogenden te wenden; eerbiedig verzoevende:

Vooreerst: dat U Edel Mogenden in aanmerking gelieven te nemen, dat het stilzwijgen in de noordelijke provincien des rijks, aangaande de instelling der jurij, niet als de stem van de meerderheid der ingezetenen, ten nadeele van dezelve mag worden opgenomen; maar

Ten tweede: dat U Edel Mogenden, bij de voortzetting van de deliberatien over deze aangelegenheid, mede in overweging gelieven te nemen de vraag, of het niet eenige nuttigheid zou kunnen hebben, dat, alvorens in deze zaak te beslissen, door het gouvernement, het gevoelen der hoven en rechtbanken over de JURY werd ingeroepen, en, ingeval deze vraag bevestigend door U Edel Mogenden mocht worden beantwoord, aan het gouvernement het wenschelijke en noodzakelijke van dezen maatregel kenbaar te maken, op zoodanige wijze als U Edel Mogenden in derzeker wijsheid het meest gepast en doelmatig zullen oordeelen.

Haarlem, den 7den April 1829. 't welk doende enz. (was geteekend) W. H. VAN VOORST.

(1) Ik heb mij herinnerd, verzuimd te hebben, hierbij aan te halen het krachtiger en duidelijker schrijven van den hoogleeraar TYDEMAN, omtrent de Jurij, den invloed van de uitspensing van dezen burgerplicht en dit burgerrecht tot opwekking van den algemeenen burgerzin, zoo als dit voorkomt in het *Naschrift* op VAN ROYEN, *over de zedelijke verbetering der misdadigers*, Haarlem, 1824, blad. 141 en 142 met de aanteekening. v. v.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 12den Junij 1653 had de zeeslag voor Nieuwpoort plaats, in welke de Engelsche admiraal DEANE werd doodgeschoten. De strijd was zeer hevig. Het schip van kapitein JOEST RULTER, vier of vijf schoten onder water bekomen hebbende viel om en zonk; de kapitein verdronk met het geweer in de vuist.

Den 12den dito 1654 werd de Akte van uitsluiting aan G. CROMWELL overgeleverd.

Den 12den dito 1768 werd FRANS I, Keizer van Oostenrijk, geboren.

Den 13den dito 1721 werd de vrede tusschen Groot Brittanje en Spanje geteekend.

Den 13den dito 1781 had de zoogenaamde jodenroof op het eiland St. Eustatius plaats.

ARNHEM, den 12den Junij.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal:

Den 11 Junij 1 El 5 Palm o Duim; gewassen 5 D., gevallen 0 D.
Den 12 dito 1 El 5 Palm o Duim; gewassen 0 D., gevallen 0 D.

Getrouwd:

J. WESTERHOFF,

en

B. J. BUENK.

van Aalten.

Dienende deze tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

Getrouwd:

OTTO KEER,

van Amsterdam,

en

ALIDA WOUTERA BLAAUW.

ARNHEM,
den 12den Junij
1829.

BEKENDMAKING.

De BURGEMEESTER van WINTERSWIJK brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de op den 18den der loopende maand Junij aldaar invallende St. Jansmarkt, uit hoofde van den alsdan plaats hebbenden Dank- en Biddag, zal worden gehouden op Vrijdag den 19den der maand.

Winterswijk, den 9den Junij 1829.

H. WILINK AZN.

AANBEESTEDING.
BURGEMEESTER en ASSESSOREN van WINTERSWIJK zullen, onder nadere goedkeuring van den Raad en de definitieve approbatie van Heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland, op Dingsdag den 23sten Junij 1829, des voormiddags ten uur, in het Gemeente-Huis, publiek aan de minstaannemenden, bij inschrijving en opbod, aanbesteden:
Het BOUWEN van een geheel nieuw SCHOOL-LOCAAL en afzonderlijke ONDERWYZERS

WONING, in de Gemeente *Millingen*, met **LEVERANCIE** van alle daartoe benodigde **MATERIALEN**, evenwel met uitzondering van de **STEENEN**. Zullende acht dagen voor de Aanbesteding het Bestek, de Condities en Teekening ter visie liggen op de Secretarij te *Millingen*.
Burgemeester en Assessoren voornoemd.
REYMERS.

AANBESTEDING.
Het **GEMEENTE-BESTUUR** van *ELST* is voornemens, om op Woensdag den 24sten Junij 1829, des voormiddags ten elf ure, ten huize van **R. AALBERS**, te *Elst*, publiek aan te besteden:

Het **BESTRATEN** met **KLINKERSTEENEN** van een gedeelte **GROND**, ter wederzijde van den Keij-Straatweg in het Dorp *Elst*, met de **LEVERING** van het daartoe noodige, bijzonder van 32 stuks **EIKENPALEN** met **KOKERS** en **KLOSSEN**; voorts het **LEGGEN** van eenen **GRINDWEG** langs dezelve.

Acht dagen te voren zullen het Bestek en de Condities, te *Lent* bij de Wed. **A. CRYNEN** en te *Eden* bij **A. TEUNISSSEN** aan de Praast, ter lezing liggen, alsmede aan het Gemeente-Huis, alwaar ook de monsters der te leveren Steenen en Grind, en het Model voor de Palen, met derzelve toebehooren, te zien zijn; terwijl daags voor de Aanbesteding, van wege het Gemeente-Bestuur, de noodige aanwijzing op de plaats zelve zal worden gedaan.

Names het Gemeente-Bestuur voornoemd,
A. W. VAN YSSELDYK,
Burgemeester.

+++ Op Zaterdag den 27sten Junij 1829, des namiddags om 3 uren, ten huize en herberge van **G. M. YZERMAN**, te *Wapenveld*, Gemeente *Heerde*, zal door het Polder-Bestuur van het *Wapenvelder Broek* en onder goedkeuring van Hun Edelle Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten der provincie *Gelderland*, aan de minstinschrijvende aanbestede worden.

Het **VERHOOGEN** en in **ORDE BRENGEN** van den **STOUWDYK** in het *Wapenvelder Broek*, alles naar het Bestek en de Condities, welke ter lezing liggen ten huize van **G. M. YZERMAN** voornoemd.

In naam des Konings.
Verkoop bij Geregelyke Uitwinning, ter rolle van de **Regtbank van Eersten Aanleg**, zitting houdende te *Zutphen*, kwartier *Zutphen*, Provincie *Gelderland*.

10. Van een **HUIS** en **ERF**, in verponding gequoteerd No. 404, belondende eenerzijds aan het eerstvolgende perceel en anderzijds aan de woning van **JOHAN CONRAD PETER**, in huur gebruikt wordende door **JAN PIERAARD**.
20. Van een **HUIS** en **ERF**, in huur gebruikt wordende bij **HARMANUS BROUWER**, Nummer der verponding 403, belend eener zijds aan het huis van **H. JANSSEN** en de weduwe **M. RIENDERHOF**, anderzijds aan het voorgaande perceel.
30. Van een **HUIS** en **ERF**, bewoond door **HENDRIK DOORNHOEGE**, in verponding gequoteerd No. 356, met de daarbij behorende **OPENE PLAATS** en het op dezelve staande **STALLETJE**, belend eenerzijds aan een Huis van de weduwe **J. H. HOLTkamp**, bewoond door **G. J. LEVIE**, en anderzijds aan het naastvolgende perceel.
40. Van een **HUIS** en **ERF**, bewoond door **HENDRIK GEERS VAN GROL**, met de daarbij behorende **OPENE PLAATS**, in verponding gequoteerd No. 356, belend eenerzijds aan het laatst voorgaande perceel, anderzijds aan een Huis van **HERMANUS JOHANNES AALTSZ.**
50. Van een **HUIS** en **ERF**, bewoond door den Heer **BOSBOOM DE WILD**, in verponding gequoteerd No. 366, en belend eenerzijds aan een straatje, loopende van de *Rijkenhagen* naar de *Diezerbrug*, en anderzijds aan het volgende perceel.
60. Van een **HUIS** en **ERF**, met bijbehorende **OPENE PLAATS** en **TUIN**, nummer der verponding 367b, bij de beslagene in eigen gebruik.

Alle welke voornoemde Huizen, staande en gelegen de beide eersten op de *Armenhagen* en de overigen op de *Rijkenhagen* binnen de *Stad Zutphen*, Arrondissement *Zutphen*, Provincie *Gelderland*, zijn in beslag genomen ten laste van den eigenaar **JAN FREDRIK MOESTEN**, Blauwverwer, wonende te *Zutphen*, op verzoek van **PETER SCHOLTEN**, Zaakwaarnemer, mede te *Zutphen* wonende, voor wien de Heer **JACOBUS VAN DYK**, insgelijks te *Zutphen* woonachtig, als Prokureur bij opgemelde Regtbank, den onderhavigen verkoop vervolgt.

Dit beslag is daargesteld, blijkens Proces-Verbaal van den Deurwaarder **GERRIT EBBINK VAN DICK**, d. d. 9 Maart 1829, en geregistreerd den 11^{den} dierzelfde maand, waarvan een afschrift is overgegeven zoo aan den Edel Achtbaren Heer **PETER JUSTUS SWAVING**, Burgemeester der *Stad Zutphen*, als aan den Heer **GODARD PHILIP CORNELIS VAN HEECKEREN**, Griffier bij het Vrederegerecht des kantons *Zutphen*.

Dat zelfde Proces-Verbaal is overgeschreven eerstelijk ten Kantore van Hypotheken te *Zutphen* op den 13^{den} Maart 1829, en vervolgens ter griffie van de Regtbank van Eersten Aanleg aldaar op den volgende dag.

De eerste afkondiging der Memorie van Lasten van den aangekondigden verkoop is geschied ter rolle van evengemelde Regtbank, op Dingsdag den vijftien Mei 1829, des morgens om tien uren, en twee malen herhaald van veertien tot veertien dagen.

De boven omschreven Huizen zijn op prijs gesteld als volgt:
1ste Perceel op f 25. — 2de Perceel op f 25. — 3de Perceel op f 100. — 4de Perceel op f 100. — 5de Perceel op f 500; en het 6de Perceel op f 100. — Voorts de massa van het 3de en 4de Perceel op f 200 en de massa van het 5de en 6de Perceel op f 600.

De voorloopige toewijzing zal plaats hebben ter rolle van meergemelde Regtbank, op Dingsdag den 23sten Junij 1829, des morgens om tien uren.

Zutphen, den 10^{den} Junij 1829.
In fidem,
J. VAN DYK,
Procureur.

+++ Alle degenen welke iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan wijlen den heer **GERRIT JACOBUS BELDER**, laatst Koopman, gewoond hebbende en overleden te *Arnhem*, gelieven daarvan sijn opgave of betaling te doen, nederlijk voor den 1sten Julij 1829, ten huize van den heer **J. E. VAN OMMEREN**, in de *Roggestraat*, of ten Kantore van den Notaris **A. J. N. GODEFROY**, op de *Markt* te *Arnhem*.

+++ Op het **NIEUWE RYN-BAD** te *ARNHEM*, wordt ten spoedigste gevraagd een **KASMAN** en **Vrouw**, zonder Kinderen.

Dezelve vinden op het *Bad* een bekwaame *Woning*, genieten alle de voordeelen van de gebruikt wordende *Vurverachtingen* en bovendien een jaarijksch *Traktement* van *Honderd Gulden*.

Men adresseere zich in vrachtvrije brieven of in persoon, met de noodige bewijzen van goed en zedelijk gedrag, bij **G. DE VEEER**, *Ar.*, in de *Palatboom* te *Arnhem*.

\$\$\$ Men vraagt in een Huishouden, waar vier of vijf Melkkoefjen gehouden worden, terstond eene eerlijke en zindelijke **MELK-** en **ZUIVELMEID**, van goede Getuigschriften voorzien. Men adresseere zich met vrachtvrije brieven, onder de letters **B.** en **Z.** ter *Boek- en Courantdrukkerij* van **C. A. THIEME**, te *Arnhem*.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPY.
Bepaling der afvaart, gedurende de maand Junij 1829.

Van Rotterdam naar Nijmegen:		Van Nijmegen naar Rotterdam:	
Zondag	14 's morgens 8 ure	Zondag	15 's namidd. 2 ure
Maandag	15 's morgens 11 ure	Donderdag	18 's namidd. 2 ure
Dingsdag	16 's morgens 4 ure	en 18, ten 12 ure	
Vrijdag	19 's morgens 4 ure	Donderdag	18 's namidd. 2 ure
Zondag	21 's morgens 5 ure	Zaterdag	20 's morg. 4 ure
Maandag	22 's morgens 7 ure	Zondag	21 's namidd. 2 ure
Dingsdag	23 's morgens 8 ure	Donderdag	25 's morgens 6 ure
Vrijdag	26 's morgens 9 ure	Donderdag	25 's namidd. 2 ure
Zondag	28 's morgens 10 ure	Zaterdag	27 's morgens 8 ure
Maandag	29 's morgens 11 ure	Zondag	28 's namidd. 2 ure
Dingsdag	30 's morgens 4 ure		

Van Nijmegen naar Keulen:

Maandag	15 's morgens 4 ure	Maandag	22 's namidd. 6 ure
Maandag	15 's avonds 10 ure	Woensdag	24 's morgens 4 ure
Woensdag	17 's morgens 4 ure	Vrijdag	26 's avonds 8 ure
Vrijdag	19 's namidd. 3 ure	Maandag	29 's morgens 4 ure
Maandag	22 's morgens 4 ure	Maandag	29 's avonds 10 ure

Van Rotterdam naar Arnhem:

Zondag den 14 Junij	's morg. 6 ure	Maandag den 15 Junij	morg. 9 ure
Zondag den 21 Junij	's morg. 6 ure	Maandag den 22 Junij	morg. 9 ure
Zondag den 28 Junij	's morg. 6 ure	Maandag den 29 Junij	morg. 9 ure

Men kan informatie bekomen bij de Agenten van voornoemde Maatschappij, de Heeren **V. A. ALMAN** en **TRIEBELS**, te *Nijmegen* en bij den Heer **B. BLECKMANN**, te *Arnhem*. Zijnde het Kantoor van den laatstgenoemden ten huize van de Wed. **R. MEEUWSEN**, Logementhoudster aan de *Rijnbrug* en de lezplaats der *Boot* aan de *Stads-Kade* verplaatst; wordende de respectieve *Paesagiers* verzocht, om, alvorens zij aan boord gaan, zich aan het Kantoor van *Kaartjes* te voorzien.

Affe dagen vaten de *Stoombooten* tusschen *Rotterdam* en *Arnhem* op bepaalde tijden, op bepaalde tijden, op bepaalde tijden.

Met voorkennis en onder approbatie van **S. B.** den heer *Gouverneur van Gelderland*, is bij **C. A. THIEME**, te *Arnhem*, gedrukt en bij de *Boekhandelaren* in de Provincie verkrijgbaar gesteld.

VERZAMELING VAN REGLEMENTEN, VOOR DE PROVINCIE GELDERLAND, bevattende:

10. Reglement omtrent de samenstelling der Staten van de Provincie.
20. Reglement op de Stedelyke Besturen.
30. Reglement op het Bestuur ten Platten Lande.
40. Instructie voor de Gemeente-Ontvangers ten Platten Lande.
50. Reglement op het Beheer en Onderhoud der Buurtwegen.

Voorts houdt deze verzameling in een *Alphabetisch Register* op elk der bovengenoemde Reglementen, waardoor dit boekje van de hoogste nuttigheid is voor de heeren *Leden der Provinciale Staten*, heeren *Burgemeesters*, *Welhouders*, *Assessoren*, *Gemeente-Raden*, *Ontvangers*, *en*. De prijs is, in een cartonnen bandje, f 220.